

LIBRISWe know
books

Serhii JADAN s-a născut în 1974, la Starobilsk, Ucraina, și a absolvit Facultatea de Filologie a Universității din Harkiv. În anul 1995 debutează cu volumul de poezie *Generalul Iuda*, urmat de *Pepsi* (1998). Publică apoi mai multe antologii de poezii, poeme și povestiri: *Balade de război și reconstrucție* (2001), *Maradona* (2007), *Etiopia* (2009) și altele. *Big Mac* este primul volum de proză scurtă, apărut în 2003, urmat de romanele *Depeche Mode* (2004), *Anarchy in the UKR* (2005). În 2014 a publicat antologia de nouă povestiri și treizeci de poeme *Mesopotamia*. Romanul *Internat* apare în 2017, la Editura Meridian din Cernăuți. Serhii Jadan a primit peste 20 de premii și distincții, atât în Ucraina, cât și în străinătate. Versurile lui au fost puse pe muzică de cele mai cunoscute formații rock din Ucraina. În 2017, la Editura Cartier, apare ediția română a romanului *Jazz in Donbas*, iar în 2021, la aceeași editură, îi apar romanele *Anarchy in the UKR* și *Internat*.

Maria HOȘCIUC a fost lector univ. dr. la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, Departamentul de Filologie Rusă și Slavă. Autoare a numeroase studii și articole din domeniul literaturii și culturii ruse și ucrainene. Procesului literar contemporan i-a consacrat un volum de critică – *Postmodernismul în literaturile rusă și ucraineană* (Editura Universității din București, 2015). Dintre traducerea sale amintim: Liudmila Diadcenko, *Cot la cot cu duhurile* (ediție bilingvă ucraineană-română), Editura Eikon, București, 2024; Yelena Yemchuk, *Malanca*, Edition Patrick Frey, Belgium, 2024; Olya Grebennik, *Povești pentru copii* (ediție bilingvă româno-ucraineană), Editura Seneca, 2023; romanul *Depeche Mode* de Serhii Jadan, Editura Cartier, 2023; *Prima lună de război – Discursurile președintelui Volodimir Zelenski*, traducere din ucraineană de Aliona Bivolaru, Maria Hoșciuc și Vasile Captaru, Editura Humanitas, 2022; *Întâlniri – Poezii din Ucraina și Polonia*, Editura Tracus Arte, 2022; romanul *Internat* de Serhii Jadan, Editura Cartier, 2021; romanul *Anarchy in the UKR* de Serhii Jadan, Editura Cartier, 2021; romanul *Recreații* de Iuri Andruhovici, Editura Cartier, 2021; Halina Tarasiuk, *Dama ultimului cavalier*, traducere din limba ucraineană de Maria Hoșciuc, Corneliu Irod și Mihai Hafia Traista, RCR Editorial, 2020; romanul *Jazz in Donbas* de Serhii Jadan, Editura Cartier, 2017.

Serhii Jadan

Povestiri noi

RA BAS GTRU

Traducere din limba ucraineană de MARIA HOȘCIUC

CARTIER

Cuprins

Să mă chemi la această poartă	5
Și va fi lumină peste orașul dreptilor	11
Vei smulge victoria ca inima dușmanului	16
Atunci Domnul o va chema pe femeie	22
Cea care te va încălzi în miez de noapte	28
Acul mare al ceasului	34
Soarele nu va fi de ajuns ca să lumineze totul	39
Eu voi stinge lumina după toți	45
Până va trece încă o lună	52
Fiarele	60
De cine îți vei aminti apoi	67
Nimeni nu va cere nimic	75

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012,
Tel.: fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95, E-mail: vanzari@cartier.md
cartier.ro
cartier.md

Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe cartier.ro & cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks și pe cartier.ro & cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău,
Tel./fax: 022 21 42 03, E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău,
Tel./fax: 022 24 10 00, E-mail: librariadinhol@cartier.md

Colecția *Biblioteca deschisă* este coordonată de Paula Erizanu
Editor: Gheorghe Erizanu
Lector: Lucia Țurcanu
Coperta: Vitalie Coroban
Design/tehnoredactare: Tatiana Cunup
Prepress: Editura Cartier
Tipărită la Bons Offices

Serhii Jadan
ARABESCURI
Ediția I, iulie 2025

The original Ukrainian edition was published in 2024 under the title *Арабески* by Meridian Czernowitz.
© Serhij Zhadan, 2024. © Suhrkamp Verlag AG, Berlin, 2025.
All rights reserved by and controlled through Suhrkamp Verlag Berlin.

© 2025, Editura Cartier, pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.
Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

**UKRAINIAN
///IBOOK
INSTITUTE**

This book has been published with the support of
the Translate Ukraine Translation Support Program.

Această carte a fost publicată cu suportul
Programului de Traduceri Translate Ukraine.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Jadan, Serhii.

Arabescuri : Povestiri noi / Serhij Jadan ; traducere din limba ucraineană de Maria Hoșciuc;
coperta: Vitalie Coroban. – Ed. 1. – [Chișinău] : Cartier, 2025 (Bons Offices). – 81, [2] p. –
(Biblioteca deschisă / colecție coordonată de Paula Erizanu, ISBN 978-9975-79-922-5).

Cu suportul Programului de Traduceri Translate Ukraine. – [800] ex.

ISBN 978-9975-86-875-4.
821.161.2-32
J 15

Să mă chemi la această poartă

Pe doi martie, în a șaptea zi de război, a sunat Kolea și l-a rugat pe Artem să ducă cu mașina un mort.

Artem n-a fost deloc surprins, dar a întreat – cine e mortul?

— Vecina mamei, explică Kolea. De șapte zile nu mai iese din casă. Bomba a căzut aproape de scara blocului și nu prea mai locuiește nimeni acolo. Mai e un bărbat la parter care are grijă de pisici, dar e și această vecină, bunicuța. L-am sunat pe bărbat, iar el a zis că nu a văzut-o afară de șapte zile, nu îi deschide ușa, nu o aude. Iar acolo se trage, poliția nu va veni. Trebuie luată, că mai e puțin și vin căldurile, va începe să miroase.

— Și dacă mai trăiește? întrebă Artem.

— Cu atât mai mult trebuie s-o ducem de acolo.

Încă din prima zi, de când au început să tragă asupra orașului, Kolea a plecat undeva cu mama lui. Nu a spus nimănui unde se aflau. Dar îi suna pe toți și le dădea sarcini. Ba să meargă undeva cu mașina, ba să găsească pe cineva, ba să aducă ceva. Kolea nu voia să se întoarcă în oraș, nu-l lăsa mama. Și pentru asta voia să-i mulțumească.

Era seară. Artem l-a sunat pe Mort, partenerul său, cu care deja de o săptămâna se ocupau de evacuare, scoțând oamenii din orașul asediat.

— Măine trebuie s-o scoatem pe bunicuța, spuse.

— Are multe lucruri? întrebă Mortul.

— Nu prea cred.

— Poate umbla? nu se liniștea Mortul.

— Nu știu.

— Are fracturi?

— Vrei să te însori cu ea? Își pierduse răbdarea Artem.

S-a culcat pe podea. Credea că pe jos era mai în siguranță. Sus se vedeau ferestrele întunecate. La fel erau în toată clădirea. Seara nimeni nu aprindea lumina în oraș. Avea impresia că doarme în cala unei corăbii al cărei echipaj coborâse la țărm cu o săptămână în urmă și nu se mai întoarse. Toată săptămâna orașul zăcea ca un animal cu coloana ruptă, pe care ai vrea să-l ajuți, dar în același timp ți-e frică să te apropii. Toată săptămâna oamenii plecau din oraș. Au rămas foarte puțini oameni pe străzi, acestea deveniseră dintr-odată mari, pustii și blânde. Ca după pogrom.

A dormit prost, n-a visat nimic, chiar s-a bucurat când s-a trezit. La opt a sunat Mortul, a zis că e în fața blocului. Artem a ieșit din scară, a privit strada pustie. S-a urcat în microbuz, l-a salutat, au pornit. Pe drum și-au povestit unul altuia toate știrile. Vești bune nu aveau, așa că au tăcut repede. Au trecut prin centrul pustiu, la intersecții au observat câteva mașini cu soldați, au trecut podul, au traversat bulevardul, au intrat într-un cartier de blocuri, au rătăcit pe străduțe ce duceau la centură. În cele din urmă s-au oprit. Mai încolo, în spatele zidului alb al blocurilor se întindea câmpul. În stânga, în spatele gardurilor și plopilor, erau mai multe blocuri „hrușciiovka” de un roșu întunecat. Unul dintre ele era al lor.

Au ocolit groapa, au mers încet pe aleea plină cu cărămizi sparte, au trecut de chioșcul vandalizat, au ajuns la primul bloc „hrușciiovka”.

— Ce număr e aici? Artem puse mai degrabă o întrebare retorică.

— Dumnezeu știe.

— Trebuie să întrebăm pe cineva.

— Pe cine?

Au coborât din microbuz, s-au dus în fața scării și au ascultat cu atenție. În scară era atâta liniște, de parcă și pe ei îi asculta cineva de acolo. Nu prea aveau chef să intre înăuntru. Dar și afară era liniște, nu s-a tras de dimineață.

— Uite, i-a făcut semn Mortul.

Mai încolo, de cealaltă parte a blocului stătea un bărbat. Avea în jur de patruzeci de ani. Cu geacă sport, căciula de ski, ochelari. Stătea și se uita la noi, nu zicea nimic. Lângă el, sub copac, stătea un câine, ciobănesc.

— Este numărul cinci? i-a strigat Artem.

Bărbatul nu a răspuns.

— De ce tace? Artem l-a întrebat încet pe Mort.

— Se teme.

— De cine?

— De mine, explică Mortul și porni spre el.

Artem l-a urmat.

S-au apropiat de bărbat. Acela tăcea în continuare. Și-a ascuns mâinile în buzunarele jachetei, privind în altă parte. Privirea lui era nevăzătoare, de parcă nu vedea nimic, sau, dacă vedea, pur și simplu nu-i plăcea ceea ce vedea. Câinele i-a privit pe toți trei cu dezgust.

— Locuiești aici? a întrebat Mortul.

Bărbatul a dat aprobator din cap și și-a aranjat ochelarii.

— Țsta e numărul cinci?

Bărbatul a dat iar aprobator din cap.

— Și de ce n-ai zis nimic? Mortul a început să se enerveze.

— Locuiești aici? a întrebat Artem.

— Da, în scara asta. Se pare că bărbatul putea vorbi.

— Îl știți pe Kolea?

— Da, aprobă bărbatul. Aici m-am născut, în acest bloc. M-am întors aici după divorț. Acum stau singur.

— Asta-i bine, răspunse Artem. Adică, voiam să zic, e bine că-l știți pe Kolea. Ne-a rugat să-i facem o vizită bunicii lui. În acest bloc. Zice că în ultimele zile nu mai iese din casă. O cunoașteți?

— O cunosc.

— Nu mai iese afară? întrebă Mortul.

— Nu iese, aprobă bărbatul.

— Arățați-ne unde stă, spuse sec Artem și îl lăsă în față.

În scara blocului era umezeală și pustiu, ca într-un magazin de țară. Între etaje, pe fiecare podest erau scaune vechi.

— Bătrânică se odihnește? îl întrebă Artem pe bărbat.

— Da. Ieșea afară zilnic. O ajutam, când puteam. De regulă, nu prea am timp. Munca.

Nimeni n-a zis nimic. Au urcat la etajul patru. Ușile erau tapițate cu piele maro. Pielea era toată cu tăieturi, de parcă cineva o tăiasse îndelung cu un cuțit de bucătărie. Au sunat la ușă. Apoi au bătut mult în ușă. Ascultau tăcerea. Ușa trebuia oricum spartă.

— Are pe cineva? întrebă Artem. Copii, nepoți?

— Are un nepot, răspunse bărbatul. În Rusia.

— Sparge ușa. Artem s-a dat la o parte, făcându-i loc Mortului.

Mortul a lovit cu piciorul și ușa s-a deschis. Au intrat înăuntru, s-au oprit în hol. Artem și-a dat seama că toți trei încercau involuntar să recunoască un miros anume. Mirosea a cărți. A cărți vechi. Iar cărțile vechi miros mai rău decât bătrânii. În special, cele necitite. Miros a sărăcie și lipsă de iubire. Au intrat în cameră. Au văzut canapeaua acoperită cu o pătură, televizorul negru și mort și dulapuri cu cărți.

— Era bibliotecară? întrebă Mortul.

— Învățătoare, răspunse bărbatul. Citea mult. Și mie îmi place să citesc.

— Bravo, spuse Mortul și se duse în camera mică.

Bunicuța stătea întinsă pe patul său. Era îmbrăcată cu un trening călduros, șosete din lână. Mijlocul îi era legat cu un batic. Probabil că înainte să moară i-a fost frig. Avea trăsăturile feței ascuțite, parcă desenate cu un creion, deschizătura gurii era întunecată, parcă desenate cu cărbune pe hârtie cenușie. Pieptenul îi căzuse din părul cărunt și stătea pe pernă. Brațele i se întinseră liniștite de-a lungul corpului. În general, părea calmă. Parcă ar fi înghețat, s-a calmat și a murit.

Artem s-a gândit că în apartamentele în care zac morții este întotdeauna suficient spațiu pentru toată lumea, mereu sunt spațioase. Poate pentru că nimeni nu se agită, nu înnebunește sau

nu duce o viață normală, în care este întotdeauna mai mult loc de confuzie decât de logică. Și-a amintit și cum a murit mama lui – încă foarte tânără, dar tristă și condamnată. Și cum el, elev în clasa întâi, a fost luat de la lecții. Era toamnă devreme, femeile îl conduceau de mână pe stradă, plângând demonstrativ. Iar el cel mai mult își dorea să se elibereze de ele, să nu-l ducă de mână ca pe un copil. Și pe mama i-o arătau ca unui copil: cică, privește – ea este, această moartă, care nu-și mai seamănă deloc, femeia cu pungi negre sub ochi, îmbrăcată cu ceva negru de sărbătoare, ceva ce îmbrăca eventual la o nuntă – ea este mama ta, privește-o, așa să-ți-o amintești. Asta i s-a întipărit cel mai tare în minte – sentimentul de rușine pentru adulții care nu erau capabili să fie onești și sinceri, care transformau totul în bufonerie și spectacol prost, care stăteau în jurul lui și nu-l lăsau să-și mute privirea în altă parte, să se întoarcă și să plece. Dar cel mai mult își dorea să plece și să meargă în camera lui – să stea acolo și să nu se gândească la nimic. Să nu se gândească la școală, unde va fi din nou hărțuit mâine, să nu se gândească la tatăl său, pe care nu-l mai văzuse de peste un an și care, cel mai probabil, nu va fi aici nici astăzi, să nu se gândească la mirosurile oribile din bucătărie, unde se pregătea cina pentru femeile care au venit să se îngrijească de răposata. Nu-i rămânea decât să stea în picioare și să-și privească mama moartă, să vadă în jurul său mâinile oboșite ale femeilor, roșii de la spălatul vaselor și al podelei, să-i atragă privirea oglinda acoperită cu ceva negru, care nu-i putea reflecta disperarea, ochii uscați și dorința de a crește cât mai curând posibil, de a fi adult și de a avea o cheie cu care se putea încuia din interiorul propriei lui case.

— Și eu am o bibliotecă, spuse în cele din urmă bărbatul, dar nu atât lui Artem și Mortului, cât răposatei. Am o bibliotecă frumoasă.

— Din ce an este femeia? l-a întrerupt Mortul.

— Din '45.

— Copil al războiului, spuse Mortul.

— Copil al războiului, aprobă bărbatul.

„Copil al războiului – a repetat Artem în gând. Se născuse pe timp de război, murise pe timp de război. Iar între timp adunase o bibliotecă. Îi învățase pe elevi, stătuse la povești cu vecinii pe diverse teme. Își iubise nepotul. Adormise în trening și nu se mai trezise”.

— Caută prin dulap, poate îi găsești actele, i-a spus Mortului. Ca să poată fi făcute formalitățile.

Mortul a deschis ușița de sus a dulapului și, într-adevăr, a găsit o plasă cu acte și fotografii.

— Luăm cu noi actele, i-a spus Artem bărbatului. Apoi i le vom da lui Kolea. Iar dumneata să ai grijă de apartament.

— Dar eu lucrez, refuză bărbatul.

— Nu-i nimic, l-a întrerupt Artem. Puteți pleca, vă așteaptă câinele.

Au adus pătura din camera mare, au întins-o pe podea, au pus-o pe bunicuță pe ea, au dus-o afară. Au pus-o în microbuz, au claxonat ca să-l salute pe bărbat.

De data asta, la volan s-a urcat Artem. Ocoala cu grijă gropile, ascultând cu atenție liniștea de dimineață. Mortul stătea alături, scotea din pungă câte o fotografie, o privea fără interes și o pune la loc. Însă o fotografie l-a făcut să rămână nemișcat. Artem a aruncat și el o privire. Fata din fotografie era foarte tânără și foarte săracă. Purta o rochiță simplă, care nici nu putea fi considerată de sărbătoare. Pantofi neremarcabili. Stătea undeva pe stradă, în spațe se vedea vag un zid de cărămidă, o fereastră și o poartă parțial deschisă. Nimic altceva – nici semne de timp, nici detalii, nimic de care să te agăți în afară de ea însăși, în afară de privirea ei.

Fotografia era decolorată, arsă, parcă femeia stătea în amurg. Stătea și privea din trecut spre viitor. În viitor exista o viață lungă, în egală măsură plină de bine și de rău. În viitor exista toată literatura necitită. În viitor exista moartea.

Și va fi lumină peste orașul dreptilor

— Cum îl cheamă?

— Se pare că Serhii.

.....

— Îl cunoști? întrebă Vovcek.

— L-a recomandat Mișa, răspuse Valera. Mai multe nu știu.

— Ei, dacă l-a recomandat Mișa, să fie, aprobă Vovcek. Dar de ce aici? Nu puteam să discutăm la birou?

— Aici va fi mai liniște, explică Valera. Și pentru noi, și pentru el.

— Atunci, hai, mai repede. Vreau acasă.

— Îhî.

Toamna abia începea. Dacă stai aici, în bucătăria biroului, la etajul al zecelea, și te uiți în jos la oraș, s-ar putea să pară că vara mai continuă pe străzi – trecători leneși, tramvaie lente, o seară interminabilă, inundată încet și necruțător de sus de o lumină roșie abundentă. Seara continuă să fie vrăjită de liniște, timpul îl poți simți la atingere ca scoarța unui copac – cald, încălzit de vară, plin de soare. La treizeci de ani e bine să privești orașul de la înălțime, e bine să vezi linia îndepărtată și diformă a orizontului, e bine să ai un serviciu bun. Și un loc unde să te poți ascunde de acest serviciu.

Încă din primăvară au comandat pentru bucătărie scaune simple, confortabile, în loc de scaune de plastic, astfel încât să vrei să stai și să nu te grăbești nicăieri. Ei chiar nu au unde să se grăbească, le merge bine – sunt educați, au treizeci de ani. Valera este slab,